

## Posudek

Univerzita Karlova v Praze, Fakulta filozofická  
Ústav slavistických a východoevropských studií

Diplomová práce: Slovinství a slovanství v první třetině 20. století. S ohledem na jugoslávský jazykový unitarizmus

Vypracoval: Kamil Valšík

Vedoucí diplomové práce: Doc. Jasna Honzak Jahič, Ph.D.

Diplomová práce Slovinství a slovanství v první třetině 20. století. S ohledem na jugoslávský jazykový unitarizmus, kterou vypracoval Kamil Valšík, absolvent oborů slavistika všeobecná a srovnávací, slovenistika, je obsáhlý (125 str.) sociolingvistický text, který sleduje jasný a konkrétní cíl, popsat a zhodnotit jazykovou situaci ve Slovinsku v 20. a 30. letech 20. století. Sledování cíl autor ve své práci zdařilě uskutečnil, protože na základě dobře vybrané, použité a komentované odborné literatury (83. tit., 121. str. – 124. str.) přihlédl k důležitým sociolingvistickým prvkům, které tuto jazykovou situaci vytvářeli.

Situaci slovinského jazyka v vybraném období je důsledkem přelomového roku 1918 a vývoje slovinské společnosti v nových statných útvech (1918, Stát Slovinců, Chorvatů a Srbů; 1918, Království Srbů, Chorvatů a Slovinců; 1929, Království Jugoslávie) a v nových společenských okolnostech. Slovinci, kteří vytvořili na přelomu 19. a 20. století své národní zázemí, kulturní instituce, politické strání a měli rozvinutý jazyk, literaturu, společenský a politický život, byly na začátku 20. století moderním národem. Však dobrovolný vstup do nového statného útvaru „jazykovému národu“ zase neumožnil realizovat vlastní národnostní program, aktuální už od revolučního roku 1848. Překážkou programu Zedinjena Slovenija, uskutečnění spojení všech zemí se slovinským obyvatelstvem a prosazení statusu slovinštiny jako oficiálního a úředního jazyku byly a) statní unitarizmus (jeden jazyk – jeden národ – jeden stát), b) neadekvátní zahraniční politika (1920, mírová dohoda s Itálií, Rapall; 1920, mírová dohoda s Rakouskem, plebiscit), která umožnila ztrátu Přímoří a velké části Korutan (500 000 Slovinců zůstalo na italské a rakouské straně hranice) a byla důvodem silné italianizace a germanizace Slovinců.

Vliv slovanské a jihoslovanské ideologie se objevil nejvíce v politickém životě (liberální tábor, komunisté), menší vztahu k jazyku a v jazykovědě (kulturní kruh kolem Frana Ilešiče).

Slovinskou nezávislost a samostatnost slovinské kultury a slovinského jazyka podporovalo po roce 1918 více šťastných okolností. Mezi té určitě patří budování národních institucí, zvláště slovinské univerzity, vývoj slovinských škol a aktuální slovinský kulturní program, kterého uskutečňovala tehdejší slovinská kulturní elita, nejvýznamnější spisovatelé, básníci a publicisté (Ivan Cankar, Oton Župančič, Josip Vidmar, Božo Vodusek, Božidar Borko, Edvard Kardelj, Lojze Ude), filologové (Matija Murko) a jazykovědci (Stanislav Škrabec, Fran Ramovš, Anton Breznik). V historickém a politickém pozadí 20. a 30. let minulého století napsané obsahově rozmanité a nemonolitní texty, kulturologické, filozofické, politické, např., J. Vidmar, Kulturni problem slovenstva; I. Cankar, Slovenci in Jugoslovani; L. Ude, Kriza Ljubljanskega zvona; B. Vodusek, Etika in politična miselnost Slovencev; M. Murko, Slovenski jezik v Jugoslaviji; O. Župančič, Adamič in slovenstvo, dokazují slovinskou nacionální, kulturní a jazykovou svébytnost; autor diplomové práci této texty dobře analyzuje a objektivně hodnotí. Dynamika jazykové situaci ve Slovinsku

v meziválečném období je v diplomové práci dokumentována záměry slovinských jazykovědců (určení pravidel soudobé slovinské spisovné normy v nových mluvnicích a pravopisech, řešení aktuálních otázek (archaizace, slavizace, vypůjčování, purismus) ve vývoji slovinské spisovné lexiky, první začátky strukturální funkční lingvistiky).

Diplomovou práci Slovinství a slovanství v první třetině 20. století. S ohledem na jugoslávský jazykový unitarismus Kamila Valšika hodnotíme jako velmi dobrou práci mladého začínajícího lingvisty, kteří už dnes o svém oboru hodně ví a umí pracovat s odbornou literaturou.

Praha, 24. 5. 2006

Doc. Jasna Honzak Jahič, Ph.D.

